

Юлія ВОЛОШИНА

курсант III курсу ННІП ПФПНП
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Марина ЛОГІНОВА

викладач кафедри
цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ УКРАЇНИ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ Й СУТІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ

Із початком російської агресії все більше почало розглядатися питання укріплення та вдосконалення існуючої системи оборони та захисту нашої держави. Дуже важливу роль у сфері забезпечення територіальної цілісності, суверенітету та незалежності нашої держави відіграють саме формування територіальної оборони. У даний момент є актуальним дослідження поняття та функцій територіальної оборони, аналіз нормативно-правових актів, пов'язаних із офіційною діяльністю даних угруповань.

Слід зазначити, що в нашій державі діяльність територіальної оборони регулюється Законом України «Про оборону України», що був прийнятий у грудні 1991 року. Даний нормативно-правовий акт містить положення про територіальну оборону – комплексну систему загальнодержавних спеціальних воєнних заходів, спрямованих на виконання конкретних завдань в особливий період. До таких завдань слід віднести: охорона й захист державних кордонів України; забезпечення умов для надійного функціонування органів військового управління, органів державної влади, а також стратегічного (оперативного) розгортання сил (військ); оборона критичної інфраструктури, об'єктів комунікації; боротьба з ДРГ (диверсійно-розвідувальними групами), іншими незаконними антидержавними озброєними утвореннями; підтримання законодавчо закріпленого воєнного стану в країні [1].

Національним законодавством визначається, що оборона України складається з наступних факторів: здатності та готовності усіх органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інших ланок воєнної організації, національної економіки до здійснення опору збройній агресії іншим державам, ліквідації військових формувань загарбників, переведення із мирного на воєнний стан [2].

Територіальну оборону на рівні держави організовує Генеральний штаб Збройних сил України, а на регіональному рівні – органи виконавчої влади. До складу територіальної оборони входять як співробітники Збройних сил України, так і інші збройні формування, що утворені згідно законів України (сили органів Національної поліції України, підрозділів Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту

інформації України, інших правоохоронних органів) [3].

Багато вчених-правників стверджує, що існуючий Закон України «Про оборону України» не врегульовує всіх законодавчих питань, пов'язаних із останніми геополітичними змінами на світовій арені. Ще у 2015 році був поданий законопроект «Про територіальну оборону України» від 17.07.2015 року № 2411. У ньому міститься визначення територіальної оборони як загальнодержавної системи воєнних та спеціальних заходів, здійснюваних на всій території України або в окремих її регіонах із завданнями, що визначаються даним нормативно-правовим актом [1].

Аналізуючи інший законодавчий акт України: Закон України «Про основи національного спротиву» - можна віднайти комплекс правових і організаційних засад національного спротиву, особливостей його підготовки та ведення. Національним спротивом відповідно до цього нормативно-правового акту є система заходів, яка організовується та здійснюється з метою оборони України шляхом максимального залучення громадян. Територіальна оборона, підготовка українських громадян України до національного спротиву й рух опору – це складові національного спротиву. Безпосереднє керівництво таким спротивом здійснюється Президентом України – Верховним Головнокомандувачем Збройних сил України через Міністра оборони України. Загальним керівництвом територіальною обороною на всій території України займається Головнокомандувач Збройних Сил України через Командувача Сил територіальної оборони Збройних Сил України. Утворення усіх військових формувань у громадах у період воєнного стану повинні узгоджуватися з Генеральним штабом Збройних Сил України. Провідним завданням цих військових формувань є сприяння здійсненню конкретних заходів у сфері оборони, а також підтримання правового режиму воєнного стану на території України [4].

Отже, можна зробити висновок, що на даний момент національне законодавство України має певні проблеми щодо правового закріплення статусу територіальної оборони, порядку його формування та визначення кола виконуваних завдань. Через це можна помітити певні законодавчі неврегульованості, що знижують ефективність та якість здійснення територіальної оборони України. Унаслідок цього пропонується все більше повне дослідження окресленої тематики з метою покращення ефективності діяльності територіальної оборони.

---

1. Про оборону України: Закон України від 06.12.1991. № 1932-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1932-12>

2. Романченко І.С., Фролов В.С., В.В. Палій. Шляхи підвищення ефективності системи управління територіальною обороною України. Теорія воєнного мистецтва. URL: <http://en-nio.nuou.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/2009-4.pdf#page=6>

3. Лобко М.М., Саганюк Ф.В., Устименко О.В. Територіальна оборона як резерв посилення спроможності сил оборони. Науковий часопис Академії національної безпеки. – 2018. - №1. С. 49-69. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nivanb_2018_1_7

4. Про основи національного спротиву: Закон України від 16.07.2021. № 1702-ІХ. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1702-20>